دغدغه‌ها و چالش‌های آموزش عالی؛

از موج جمعیت تا افول کیفیت؛ آیا دانشگاه به بیراهه رفته است؟

شواهد و تحلیل‌ها از دهه‌های گذشته تاکنون، حکایت از غلبه آشکار رویکرد کمّی بر کیفیت آموزش، پژوهش و خروجی دانشگاه‌ها دارد. بنابراین نهاد دانشگاه در ایران مسیری را پیموده که در آن جایگاه تولید علم و تربیت نیروی متخصص با چالش‌های عمیقی مواجه شده است.

گروه علمی و آموزشی – امروزه آموزش عالی بیش از هر زمان دیگری در کانون توجه جوامع قرار دارد؛ چراکه نقشی اساسی در تربیت نیروی انسانی متخصص و توانمند و پیوندی مستقیم با مسیر توسعه کشور ایفا می‌کند. بی‌تردید سیاست‌گذاری در این عرصه باید بسترساز ارتقای کیفیت نظام آموزش عالی، افزایش بهره‌وری دانشگاه‌ها، ایجاد توازن میان رشد کمی و کیفی، گسترش کمّی هوشمندانه، پاسخگویی به تحولات علمی جهانی، تضمین استقلال دانشگاه‌ها و نیز انطباق آموزش‌ها با نیازهای بازار کار و اشتغال دانش‌آموختگان باشد.

این حوزه اما مجموعه‌ای از مسائل همچون رشد کمّی دانشگاه‌ها و تأسیس دانشگاه‌های آزاد و غیرانتفاعی، آموزش از راه دور، استقلال دانشگاه‌ها، مدرک‌گرایی، تناسب رشته‌ها با نیازهای جامعه و بازار کار و غیره داشته و دارد.

پژوهش در پرونده‌ای با عنوان «دغدغه‌ها و چالش‌های آموزش عالی» می‌کوشد با نگاهی تحلیلی و آینده‌نگر و تمرکز بر «پژوهش‌های تحلیلی» و «مصاحبه با صاحب‌نظران و اساتید» این مسائل را مورد بررسی قرار دهد. نخستین گزارش با عنوان «ایده دانشگاه در ایران؛ نسخه‌ای تقلیدی یا برآمده از نیاز جامعه؟» منتشر شده است. پژوهش حاضر حاصل گفت‌وگوی پژوهشگر با «جبار رحمانی» دانشیار انسان‌شناسی پژوهشگاه مطالعات فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و «سیدهادی مرجائی» دانشیار موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی، حول محور ایجاد توزان بین رشد کمی و کیفی دانشگاه‌ها است که در ذیل می‌خوانید:

در دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ سیاست رشد کمی نظام آموزش عالی اولویت پیدا کرد

آیا سیاست‌های کلان آموزش عالی در ایران، توازن مشخصی بین رشد کمی (تعداد دانشگاه‌ها، رشته‌ها و دانشجویان) و رشد کیفی (کیفیت آموزش، پژوهش و فارغ‌التحصیلان) تعیین کرده‌اند؟

رحمانی:

ما در اسناد بالادستی تا حدودی سعی کردیم متوجه ابعاد کمی و کیفی آموزش عالی باشیم، اما در عمل سیاست‌هایی که در دهه ۷۰ و اوایل دهه ۸۰ اجرا شد، به سمت افزایش کمی آموزش عالی رفتیم که به دلیل موج جمعیت جوان و لزوم تاخیر در نیازهای زندگی اجتماعی آنها برای حاکمیت بود که این سیاست رشد کمی اولویت پیدا کرد و البته برای بخش خصوصی منافع بسیاری را ایجاد کرد. اما مساله بر سر این است که اصولا نظام آموزش عالی ایران هیچگاه متناسب با بازار کار طراحی نشده بود و از این رو هر کس هر کاری که می‌توانست در بازار کار پیدا کند را انجام می‌داد و هر کسی که نمی‌توانست کاری پیدا کند، انجام نمی‌داد. بنابراین ما سیاست‌گذاری مدونی در این زمینه نسبت کار و تحصیلات و نقش آموزش عالی در آن نداشتیم. زیرا برای چنین برنامه‌ریزی‌ای، یک رصد دائمی در بازار کار و نسبتی که بین سرمایه‌گذاری در بازار کار و نیروی متخصص مورد نیاز است، که باید انجام می‌گرفت و چون هیچ وقت چنین رصدی در مورد بازار کار موجود و بازار کار آینده رخ نداده و مبنای سیاست‌گذاری نبوده، در رشد کمی و کیفی آموزش عالی و آنچه جامعه می‌خواهد تناسبی برقرار نشده است.

از طرف دیگر، آنچه در نظام آموزش عالی ایران رخ داد، این بود که رشد کمی به گونه‌ای شد که ما اصولا استانداردها را کاهش دادیم و بخش قابل توجهی از مجوزها در دانشگاه‌های آزاد، پیام نور منوط به مناسبات سیاسی بود که عملا به یک مواجه و یا زدوبند و یا رانت بدل شد. همچنین شما در شهرهایی دانشگاه‌هایی می‌بینید که هیچ زمینه‌ای برای آن تعبیه نشده و یا رشته‌هایی می‌بینید که استادی برای آن ندارند. از این رو، لغو و یا تخطی از قواعد میدان دانشگاهی در بسیاری از حوزه‌های کمی مبنای کار قرار گرفت تا بتوانند این کار را انجام دهند. ضمن آنکه در واحدهای مرکزی دانشگاهی هم این روند رانتی شدن دانشگاه، آن را به منبع اعطای مدرک به سیاسیون بدل کرد. دکتر شدن بسیاری از مقامات سیاسی در سه دهه اخیر دقیقا از دل چنین روندی سر برآورد.

در دانشگاه‌هایی که توسعه کمی با درآمدزایی همراه بود، این ماجرا به شکل افسارگسیخته‌تری رخ داد و استانداردهای آموزش عالی به شدت تخطی شدند تا دانشجویانی بیاورند که برایشان منبع درآمد باشد. برای مثال ما دانشگاه‌هایی داریم که در مقطع لیسانس و فوق لیسانس دانشجوی ورودی ندارند، اما دکتری دارد و دکتری هزینه استاد و دانشگاه را جبران می‌کند و از این رو پذیرش دکتری را بالا می‌برند تا هر کسی از هر جایی وارد شود و مدرک دکتری را بگیرد.

مرجائی:

در سیاست‌های کلان آموزش عالی ایران، به‌ویژه در اسناد بالادستی نظیر نقشه جامع علمی کشور و برنامه‌های توسعه پنج‌ساله، همواره بر ضرورت توسعه کمی و کیفی هم‌زمان تأکید شده است. با این حال، در عمل شاهد نوعی غلبه رویکرد کمی در دهه‌های گذشته بوده‌ایم؛ به‌طوری که تعداد دانشگاه‌ها، رشته‌ها و دانشجویان چندین برابر افزایش یافته، اما همزمان توجه کافی به کیفیت آموزش، پژوهش، اشتغال‌پذیری فارغ‌التحصیلان و پیوند دانشگاه با جامعه کمتر بوده است. کیفیت در آموزش عالی ایران مفهومی چندوجهی است که در اسناد کلان بر کارآمدی آموزشی، تولید دانش اثرگذار و پاسخگویی اجتماعی متمرکز شده، اما در عمل میان دانشگاه‌ها تفاوت‌های عمیقی دیده می‌شود:

دانشگاه‌های دولتی: مأموریت اصلی این دانشگاه‌ها بر تولید علم و تربیت نیروی انسانی متخصص است. کیفیت آموزشی و پژوهشی در این دانشگاه‌ها تحت فشارهای بودجه‌ای و مداخلات سیاستی دچار افت شده است. محدودیت مالی سبب شده اولویت با کمیت و بقا باشد نه سرمایه‌گذاری بلندمدت بر کیفیت.

دانشگاه آزاد اسلامی: با رویکرد اقتصادی و خودگردان اداره می‌شود. در نتیجه، بیزنس پلن دانشگاه آزاد غالباً بر جذب دانشجو و درآمدزایی استوار است. فشارهای مالی موجب شده کیفیت آموزشی و پژوهشی در بسیاری از واحدها قربانی کمیت و توسعه کمی شود.

دانشگاه‌های غیرانتفاعی: بیش از سایر نهادها تحت فشار مالی و رقابت برای بقا هستند. بسیاری از آنها امکانات زیرساختی و علمی لازم برای حرکت به سمت کیفی‌سازی واقعی را ندارند. مأموریت آموزشی این دانشگاه‌ها بیشتر بر تأمین تقاضای اجتماعی در مناطق مختلف است تا تولید علم و نوآوری.

مرجائی:

سیاست کیفی‌سازی آموزش عالی در ایران دچار انشعاب و چندپارگی است. هر دانشگاه بسته به منابع مالی و مأموریت خود مسیر متفاوتی را طی می‌کند.

به‌طور کلی، سیاست کیفی‌سازی آموزش عالی در ایران دچار انشعاب و چندپارگی است. هر دانشگاه بسته به منابع مالی و مأموریت خود مسیر متفاوتی را طی می‌کند. در این شرایط، مطالبه بیرونی جامعه، صنایع و نهادهای مصرف‌کننده نیروی انسانی می‌تواند تنظیم‌کننده و محرک اصلی برای حرکت جدی به سمت کیفیت باشد. برای تحقق توازن واقعی، نیازمند سازوکارهای پایش و ارزیابی مستمر هستیم. به همین دلیل تأسیس دفاتر دانشگاه‌پژوهی در دانشگاه‌ها می‌تواند نقش کلیدی در پشتیبانی نظام تصمیم ایفا کند؛ این دفاتر با جمع‌آوری و تحلیل داده‌های نهادی (اساتید، دانشجویان، خروجی پژوهش، پیوند با صنعت و جامعه) و طراحی داشبوردهای مدیریتی و تحلیلی به مدیران امکان می‌دهند تصمیمات خود را بر پایه شواهد بگیرند و توازن کمی ـ کیفی را در سطوح مختلف بسنجند.

آموزش عالی کشورمان از نظر کیفیت با چه مسایل و مشکلاتی مواجه است؟

رحمانی:

اصولا شاخص‌های کیفیت به شدت تحت سیطره شاخص‌های کمیت قرار گرفته است. برای مثال یک استادی که به دنبال ارتقای رتبه و مقاله است، صرفا باید تعداد مشخصی کتاب و مقاله و دوره دانش‌افزایی داشته باشد و این قاعده‌ها به گونه‌ای شد که صورت قضیه تعیین‌کننده محتوای آن است. ما می‌بینیم که آن استاد در هر زمینه‌ای دست و پا می‌زند تا بتواند مقاله‌ای تهیه کند. از این رو کیفیت و سنت علمی او هیچگاه لحاظ نمی‌شود. از آنجایی که مقاله محوری آن هم مقاله صوری و نه مقاله محتوایی اتفاق افتاده، بسیاری از دپارتمان‌ها یک فضای بسته ایجاد کرده و دانشجویان امکان دیدن اساتید جدید و متخصص خارج از آن دانشگاه و گروه آکادمیک را ندارند و ما بعضا می‌بینیم که یک استاد خود را در همه زمینه‌ها صاحب‌نظر می‌داند و می‌تواند راهنمای رساله و یا پایان‌نامه ارشد باشد و عملا خود آن استاد از محور تخصص‌گرایی خارج می‌شود. اما اتفاق مهمتر در سطح کلان افتاده است. وقتی شما نظام آموزش عالی را به سمت تنگنای مالی و تنگنای دسترسی به عرصه بین‌الملل می‌برید، عملا دیگر رقابت موجود یک رقابت بین خودمان می‌شود که می‌توانیم آن را به صورت توافقی انجام دهیم. از این رو یک استاد دپارتمان و یا دانشجوی ایرانی در بستر آکادمی بین‌المللی قرار نمی‌گیرد تا بتواند نقاط ضعف و قوت خود را شناسایی کند و حتی وارد مبالات آکادمیک با جهان خارج شود. انزوایی که در نظام آکادمیک ایران به واسطه سیاست‌های غلطی که خود آموزش عالی و نظام سیاست کشورمان تحمیل شد، سبب شده نظام آموزش عالی به سمت وضعیت کاهنده کیفیت هدایت شود و ما شاهد افول کیفیت نظام آموزش عالی ایران به شکل وحشتناکی باشیم، بطوریکه استانداردهای جهانی دیگر در ایران به سخره گرفته می‌شوند.

مرجائی: بر اساس مطالعات انجام‌شده در موسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی و سایر گزارش‌ها، مهم‌ترین چالش‌های کیفی عبارتند از:

محدودیت‌های مالی و بودجه‌ای: کاهش منابع عمومی و تکیه بر شهریه باعث شده بسیاری از دانشگاه‌ها توان سرمایه‌گذاری در زیرساخت‌های کیفی را نداشته باشند.

چالش‌های ساختاری و سیاسی: دخالت‌های بیرونی در مدیریت دانشگاه‌ها، بی‌ثباتی سیاستی و تغییرات مکرر مدیریتی مانع شکل‌گیری برنامه‌های پایدار کیفی شده است.

تعارض میان کمیت و کیفیت: رشد کمی دانشگاه‌ها در دهه‌های گذشته، بدون توجه کافی به کیفیت آموزشی، امروز موجب بحران فارغ‌التحصیلان بی‌مهارت شده است.

کمبود انگیزه و مشوق‌های حرفه‌ای: برای اعضای هیئت علمی و کارکنان، پاداش ملموسی برای ارتقای کیفیت وجود ندارد.

عدم انطباق آموزش‌ها با نیازهای واقعی بازار کار و جامعه (بیکاری فارغ‌التحصیلان).

ضعف در مسئولیت اجتماعی دانشگاه‌ها؛ یعنی نهاد دانشگاه کمتر توانسته مسائل واقعی جامعه را در فرایند آموزش، پژوهش و خدمت خود وارد کند.

تشتت در سیاست‌گذاری و کمبود پایش مستمر؛ نبود نظام یکپارچه‌ای برای ارزیابی کیفیت دانشگاه‌ها بر اساس داده‌های نهادی.

ضعف در نظام پایش و ارزیابی: فقدان چرخه منظم پایش –اقدام –ارزیابی سبب شده کیفیت در بسیاری از دانشگاه‌ها صرفاً در سطح شعار باقی بماند.

ضعف در دیپلماسی علمی و همکاری‌های بین‌المللی که باعث شده کیفیت آموزش عالی ایران کمتر با معیارهای جهانی مقایسه‌پذیر باشد.

به بیان دیگر، کیفیت آموزش عالی ما نیازمند حرکت از کمیت‌گرایی به سمت اجتماع‌محوری و شواهدمحوری است.

اصولاً در آکادمی ایران قواعد اخلاق علمی و سرقت علمی رعایت نمی‌شود

چه راهکارها و سیاست‌هایی می‌توان اتخاذ کرد تا ضمن حفظ دسترسی همگانی به آموزش عالی (جنبه کمی)، کیفیت آموزش، پژوهش و تربیت نیروی متخصص نیز ارتقا یابد؟

رحمانی:

لازم نیست چرخ را از نو اختراع کنیم. ما برای آموزش عالی باید تجربه جهانی داشته باشیم و در عرصه جهانی حضور داشته باشیم. کسی که می‌خواهد تیم فوتبالش در مسابقات جام جهانی شرکت کند، به طبع باید تیم را به استانداردهای حداقلی در آن سطح برساند. وقتی قرار نیست آکادمی ما رفت‌وآمد لازم را با نظام جهانی داشته باشد و احساس نیاز نمی‌کند که تولیداتش را در سطح جهانی عرضه کند و پروژه‌های بین‌المللی و جهانی کم باشد، اتوماتیک سطح تیم پایین می‌آید. مثل همیشه که تیمی در سطح تیم محله بازی کند و هیچ وقت با تیم ملی و یا در سطح بین‌المللی بازی نکند.

رحمانی: برای اینکه بحران کیفیت را حل کنیم، گام اول این است که وارد عرصه بین‌الملل شویم. گام دوم این است که کمیت‌گرایی را به نفع کیفیت‌گرایی مهار کنیم.

برای اینکه بحران کیفیت را حل کنیم، گام اول این است که وارد عرصه بین‌الملل شویم. گام دوم این است که کمیت‌گرایی را به نفع کیفیت‌گرایی مهار کنیم. نمی‌شود استادی که ۹۵ درصد مقالاتی که برای ارتقای رتبه گرفته و دانشجویانش نوشته‌اند، آن هم در موضوعات بسیار پراکنده، امکان دانشیاری دهند اما به واسطه کمیت‌گرایی فرمالیستی این امکان در ایران فراهم است. مهمتر از همه اینکه اصولا در آکادمی ایران قواعد اخلاق علمی و سرقت علمی رعایت نمی‌شود و انسان‌ها به راحتی می‌توانند هر کاری که دلشان بخواهد انجام دهند و هیچ اتفاقی برای آنها روی ندهد (بالاخص اگر از رانت قدرت هم برخوردار باشند). این موضوعات هنجارهای میدان علم را ضعیف و ناکارآمد کرده است و وقتی هنجارها ضعیف شوند، هر کسی از هر مسیری می‌تواند به امتیازات نهاد علم برسد.

مرجائی:

برای ارتقای کیفیت در کنار حفظ عدالت آموزشی، می‌توان به چند راهکار کلیدی اشاره کرد:

ایجاد دفاتر دانشگاه‌پژوهی در همه دانشگاه‌ها به‌عنوان بازوی تحلیلی و پایشی نظام تصمیم‌گیری.

در حال حاضر بیش از ۲۶۰۰ واحد آموزش عالی در ایران فعال‌اند، اما تنها بخش محدودی از آنها دارای سیستم پایش داده‌های نهادی هستند. بر اساس گزارش مؤسسه پژوهش و برنامه‌ریزی آموزش عالی (۱۴۰۲)، تنها ۲۰٪ دانشگاه‌ها نظام منسجم جمع‌آوری داده و تحلیل نهادی دارند.

فولوین X3L اقتصادی و جعبه ای!

گروه علمی و آموزشی – فولوین اکس۳ال در بخش کابین هم طراحی جدیدی را ارائه نمی دهد زیرا در محصولات قبلی چری مشاهده شده است. اینجا یک نمایشگر ۱۵,۶ اینچی ویژه تنظیمات سیستم سرگرمی و چیپ ۸۱۵۵ کوالکام را داریم.

چری شاسی بلند جدید فولوین اکس۳ال را روانه بازار کرد. این خودرو جدید در ٤ تریم و رده قیمتی ۱٦۵۰۰ تا ۲۲ هزار دلار عرضه می شود. فولوین اکس۳ال از طراحی جعبه ای و پروفایل دماغه خطی باریک بهره می برد.

چراغ های اصلی جلو الگویی تی شکل یا چکشی دارند و دستگیره های درب مخفی نیز اثر مهمی در یک دست شدن نمای جانبی X3L داشته است. البته اتاق و بدنه این فولوین در محصولات قبلی چری مانند آی کار ۰۳ نیز مورد استفاده قرار گرفته و یک امضا اختصاصی برای X3L محسوب نمی شود.

فولوین اکس۳ال: ابعاد و رینگ

تریم تمام چرخ محرک فولوین X3L از رینگ های آلومینیومی ۲۱ اینچی با پهنای ۲٦۵ میلیمتر استفاده می کند که برای این کلاس یک انتخاب نامتعارف به شمار می رود.

چری فولوین اکس۳ال از منظر ابعاد برابر با ۱۸۱۵/۱۹۵۰/٤٥٤٥ میلیمتر به ترتیب در طول، عرض و ارتفاع توسعه یافته است. فاصله محوری نیز ۲۷۸۳ میلیمتر است.

در قسمت عقب خودرو، درب بازشونده به شکل یخچالی، چراغ های اصلی عمودی با جزئیات گرافیک داخلی جذاب و سپر مشکی رنگ آفرودی را داریم که مجموعا منظره جذابی را شکل داده اند.

فولوین اکس۳ال در بخش کابین هم طراحی جدیدی را ارائه نمی دهد زیرا در محصولات قبلی چری مشاهده شده است. اینجا یک نمایشگر ۱۵,٦ اینچی ویژه تنظیمات سیستم سرگرمی و چیپ ۸۱۵۵ کوالکام را داریم.

نمایشگر دیجیتال اطلاعات کیلومتر، سیستم رانندگی هوشمند فالکون ۵۰۰ چری، پارک ریموت با حافظه و مجموعه ای از ویژگی های ایمنی حضور دارند.

چری فولوین X3L: پیشرانه و پیمایش

در بخش پشرانه فولوین X3L مجهز به تپنده ۱,۵ لیتری توربو در هماهنگی با سیستم الکتریکی است که بخش احتراقی نقش ژنراتور باتری و افزاینده برد حرکتی را برعهده دارد.

تریم تک موتور الکتریکی ۲٤۸ اسب بخار خروجی و ۳۰۰ نیوتن متر گشتاور را ارائه می دهد. در تریم دو موتوره این اعداد به ٤۲۲ اسب بخار و ۵۰۵ نیوتن متر ارتقا می یابند. شاخص صفر تا ۱۰۰ تریم پرچمدار برابر با ٤,۷ ثانیه محاسبه شده است. شاخص بازده گرمایی پیشرانه عدد ٤۵,۷۹ درصد را نشان می دهد.

برد حرکتی در حالت الکتریکی خالص به ترتیب ۱۳۵ و ۲۱۵ کیلومتر و در حالت ترکیبی حدود ۱۲۰۰ کیلومتر است. درباره جزئیات باتری اطلاعاتی ارائه نشده است.

زاویه ورود فولوین اکس۳ال ۲۲ درجه و زاویه خروج آن ۳۰ درجه است.

جدیدترین تبلت هواوی با ضخامت بسیار باریک و نمایشگر حیرت انگیز

گروه علمی و آموزشی – جدیدترین تبلت هواوی تجربه‌ی صوتی و بصری فوق‌العاده‌ای برای کاربران به‌ارمغان می‌آورد.

هواوی به‌صورت رسمی تبلت MatePad ۱۲X ۲۰۲۵ را با طراحی بسیار جذاب و مشخصات سخت‌افزاری قابل توجه معرفی کرد.

براساس اعلام هواوی، نمایشگر ۱۲ اینچی LCD مدل ۲۰۲۵ تبلت MatePad ۱۲X وضوح ۲۸۰۰ در ۱۸٤۰ پیکسلی، نرخ نوسازی ۱٤٤ هرتزی و حداکثر روشنایی ۱۰۰۰ نیتی دارد. این صفحه‌نمایش از HDR Vivid پشتیبانی می‌کند و به‌منظور کاهش بازتاب نور و انتقال حس‌وحال بافت کاغذ، پوشش PaperMatte دارد.

پوشش PaperMatte نمایشگر باعث کاهش خستگی چشم‌ها و بهبود خوانایی در شرایط نوری مختلف می‌شود. جدیدترین تبلت هواوی با قلم M-Pencil Pro هم سازگاری دارد.

پردازنده‌ی Kirin T92B تبلت میت‌پد ۲۰۲۵۱۲X را ۲۵٦ گیگابایت فضای ذخیره‌سازی و ۱۲ گیگابایت رم همراهی می‌کنند. این دستگاه محفظه‌ی بخار سه‌بعدی دارد و با سیستم‌عامل HarmonyOS ٤,۳ به‌بازار عرضه می‌شود.

هواوی MatePad ۱۲X ۲۰۲۵ دوربین اصل ۵۰ مگاپیکسلی و دوربین سلفی ۸ مگاپیکسلی دارد. در این تبلت شاهد ٦ اسپیکر و میکروفون دوگانه هستیم.

سایر مشخصات کلیدی MatePad ۱۲X ۲۰۲۵ شامل وای‌فای ۷ دوبانده، بلوتوث ۵/۲ و باتری ۱۰٬۱۰۰ میلی‌آمپرساعتی با پشتیبانی از شارژ سریع ٦٦ واتی می‌شوند. این دستگاه وزن ۵۵۵ گرمی و ضخامت بسیار باریک ۵/۹ میلی‌متری دارد. قیمت تبلت مذکور برای مدل وای‌فای ۵۹۹ پوند (حدود ۸۰۸ دلار) اعلام شده است.

یک جدول با دو شرح

جدول روزنامه دارای دو شرح عادی و ویژه است. در صورت تمایل به حل دو شرح ابتدا یکی از شرح ها را با مداد حل کرده، و سپس با پاک کردن جواب شرح اول، به حل شرح دوم بپردازید.

۴۷۹۲

جدول عادی

افقی:

۱ - اول، آغاز - قوس قزح
۲ - گونه - خنده طعنه‌آمیز از روی تمسخر - نام دخترانه
۳ - پیروز شدن - ناگزیر - تازه‌ساخت
۴ - مجبور شده - آبادی - نام «گاگارین»
۵ - نفس خسته - نوعی غذا - برادری - پسوند نظیر
۶ - درست نویسی - مختصر - بر سر دوستان ننهید
۷ - رخسار - سندها - نویسنده «بینوایان»
۸ - دهکده - جایز، شایسته - قیمت مطلوب مشتری
۹ - سنگ‌انداز - شل و بی‌حال - گروه مردم چادرنشین
۱۰ - سروده، چکامه - خودی - نقاشی دیواری
۱۱ - نت مخمور - قاره پرجمعیت - نرم کننده - مخفف اگر
۱۲ - بی‌خبر از پیاده - بُرس - خرس چینی کمیاب
۱۳ - مددکار - دانه‌ها - غذایی لذیذ
۱۴ - داخل - پر و مملو - بی‌درنگ
۱۵ - سی و چهارمین و آخرین پادشاه ساسانی - مقابل «بلند و دراز»

عمودی:

۱ - تراکم - بازیگر نقش اول سریال در حال پخش «تانک خورها»
۲ - باد و باران - قالب شعر خیام - پول خارجی
۳ - بیشماری - دستورها - نغمه، آهنگ
۴ - یأس - سریر
۵ - از خواهران برونته - بحری در عروض - پایه
۶ - پهلوان - شیشه کوچک آزمایشگاهی - مژده آورنده - دشمن سخت
۷ - دلیری - رود بالکان - بازداشت
۸ - دانا و باهوش - آن‌سوی - گلی معطر
۹ - بوی نامطبوع - گناهان - خیالاتی
۱۰ - عنصر گواتر - بستنی یخی‌ای که چوب نداشته باشد - ابزار امنیتی درها - از هوا می‌گیرند!
۱۱ - داستان کوتاه - نقص فنی اتومبیل - درخت‌زار
۱۲ - تیرگی خاطر - سهمگین و وحشت انگیز
۱۳ - ممنونم - موسیقی - شیرینی شاخه‌ای
۱۴ - خمیازه - کشور آفریقایی - استانی در «ترکیه»
۱۵ - غذای ایرانی - کلوچه تبریز

جدول ویژه

افقی:

۱ - شهری در «کانادا» - رمانی نوشته «ادگار لورنس دکتروف»
۲ - اشاره قریب - یکی از یگان‌های ارتشی - بزن بزن!
۳ - اخترشناسی - ساحل - شاه‌ماهی
۴ - کسی که اطلاعات محرمانه را جمع‌آوری می‌کند - درخت زبان گنجشک - کشور آسیایی
۵ - خار سر دیوار - از روی عمد و قصد کاری کردن - جنس - آبدار
۶ - گذرگاه سیل - شرفیاب شدن - فهرست اشتها برانگیز
۷ - صدای کافی - افزایش آن باعث خودکفایی می‌شود - مار خطرناک
۸ - عنقا - همراه رفت! - شاعر ایرانی
۹ - سرچشمه گرفتن - فدیه - گیاه عنب‌الثعلب
۱۰ - نوعی ارز دیجیتال - یار صفا! - محل نمایش آثار هنری
۱۱ - انباشته - صفت بهشت - بی‌موقع - داغ کردن
۱۲ - حکومت هیتلر - خوک وحشی - مصیبت‌ها
۱۳ - اصطلاحی در موسیقی - چاشنی صبحانه - واژه پرسشی
۱۴ - دوقلو - نگهدار گاو و گوسفند - پارچه پشمی
۱۵ - راسته‌ای از حشرات - پادشاه حبشه

عمودی:

۱ - کاسه بزرگ - تیمی در «اتریش»
۲ - کوتاه سخن گفتن - واحد اندازه‌گیری شدت زمین‌لرزه - نوعی مار
۳ - الهه عشق - میخ عرب - برنج‌فروش
۴ - استاد مسلم سمفونی - ملیح
۵ - صحرای خشک - تلاش - قابل دیدن
۶ - بی‌تعارف - مجموعه افراد یک کشور - آویزون! - بیماری
۷ - شهر استان لرستان - سرنگون - ثروت
۸ - گرو بستن - وسیله باد کردن - میوه درخت نخل
۹ - سخنان بیمار - توگوشی - فیلم «مرتضی علیزاده» (۱۴۰۳)
۱۰ - از خواهران برونته - چاقوی مطبخ - درس نخوانده - عدد ورزشی
۱۱ - تألیف کننده - اندازه دستی! - شهری در فرانسه
۱۲ - کادوها - میوه‌ای کوچک و زردرنگ
۱۳ - دعای بد - شهر «بحرین» - سخنوران و شاعران
۱۴ - حرکت کرم‌گونه - فیلمی با بازی نیما رئیسی - نام مردانه
۱۵ - یکی از دو زبان رسمی کشور «نائورو» - قله‌ای در ارسباران

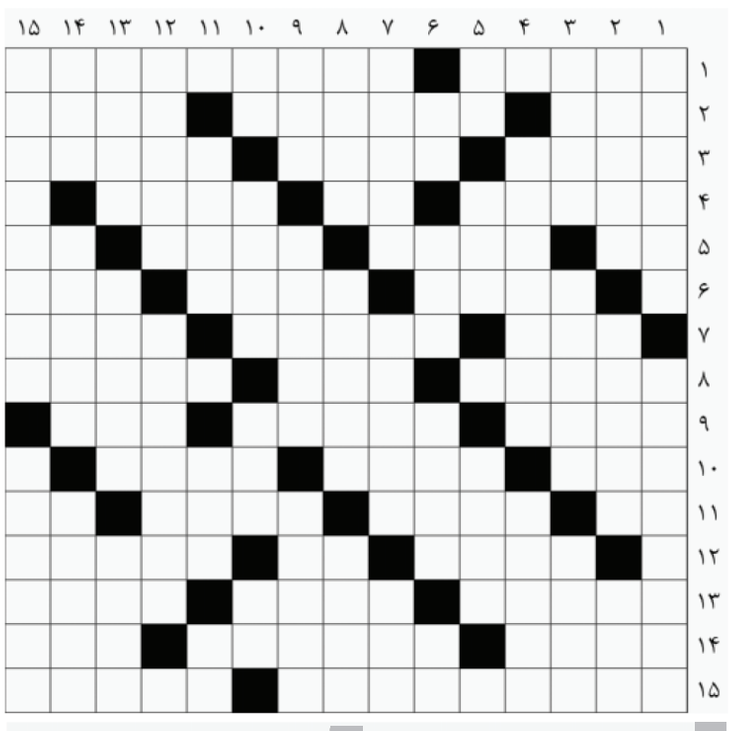

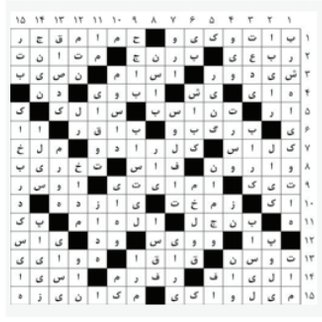

حل جدول ویژه شماره ۴۷۹۱

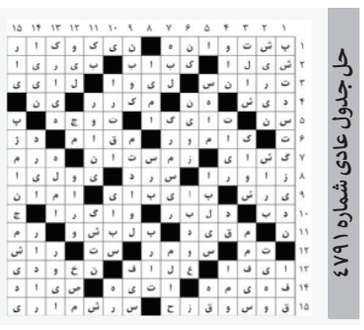

حل جدول عادی شماره ۴۷۹۱

کیش نوش
تولید و توزیع آب معدنی در سراسر جزیره، تحویل در محل
۴۴۴۷۳۴۲۱-۴۴۴۷۳۴۲۲